

גלויות-אזיר מירושלים

י. ד. אברמסקי

„דבר אלי יהודית“

מעשה בסוקולוב שאמר לבן־יהודה בניו־יורק; אל תדבר אלי בן־יהודית. דבר אלי יהודית, כי שומע אני...

ערב־ציאה מ„הדסה“ אני קורא ב„כל עמלי“ של יעקב גלאטשטיין, ופתאום, בעמ' 91, נגלה לי שיר זה: „דברי אלי יהודית, ארצי היהודית, ואני עברית אדבר אליך ממילא“.

נזדעזעתי. מתי דיבר איש־היהודית „עברית ממילא“? לא, ארצי היהודית, אל תדברי אלי, אלינו, אלא עברית. ועוד רבה המלחמה, עד שמלאך, אחד מלאך טוב ואחד מלאך רע, בעל־כרחו יענה אמן וממילא ידובר וירונן וירועע עברית.

ארבעים שנה ומעלה אקוט בי עצמי, ריב לי עם עצמי. לא הרי השלד הפנימית כהרי השלט החיצון: שלדי אכולה, כי אכלתי את עצמי, כולי חרטה, וכל חרטה חרוטה בכל עצם מעצמותי. אני ניחם על הכל אבל השלט הוא: „לא יברח איש כמוני“, והלא תמיד תמיד אני חוזר בתשובה: אני שב מאחרי מישוהו,

שהלכתי אליו, שהלכתי עמו. אני שב ממערכה שהטלתי עצמי לתוכה, שהתנדבתי ואין אונס — ומשהו גבר עלי והכריעני.

דיה שורה אחת של יעקב גלאטשטיין לטלטל אותי טלטלה רבה ממנו והלאה, ואני נמשכתי אליו לפנים: קראתי מסה מצויינה משלו על הרברט ואלס הרומניסטן האנגלי. תרגמתי שניים משיריו של גלאטשטיין (עדיין אני שוגה בתרגומים! אין לי תקנה!). אלהים לא ברא אותו ישר. הוא, גלאטשטיין, הוציא משפט מעוקל ברוב חן, כי וירטואוז היה. אמן-האלכסוניות. עתה השיב לבי אחר.

וגרוע ממנו פי מאה משורר אחר, משוררת. גם אני, בטפשותי, בקלות-דעתי, תרגמתי משיריה, גם הרפסתי אותם: קאדיה! ויום אחד נזדקר לנגדי מאמר משלה, בכתבי-עת משלה: תחית-העברית היתה אסון לאומי, העברית פלגה את העם וכו'. ככה: תחית העברית אסון!

שלוש פגישות

אני מוקף חומה, ובתוך החומה יושבים אנשים חיים, חקוקות דמויות מן הימים הרבים ההם, כפי שקניתי אותם בראייה ובהסתכלות וכפי שנתבצרו בי. מבית-גנזי אני שולף שלוש פגישות ראשונות. שלושה הספרדים הראשונים אשר ראיתי בארץ-ישראל.

ראשון: ר' יוסף בר"ן מיוחס. באתי אליו לראותו, לשמוע אותו מדבר עברית. והוא על העברית ברוסיה שאלני. היש שריד, היש זכר?... וכששמע מפי את אשר שמע — בכה. על יסורי-העברית בכה ועל גלות שכינתה.

האחר: מ. ד. גאון. נכנסתי לבית-הדואר הגדול של ירושלים. ראיתי אדם מתכופף ומרים כל פיסת נייר עברי, כל חלק-של-עתון.

ניגשתי אליו. ואמר לי: קשה לי לראות אות עברית נרמסת. איך אפשר לדרוך על אותיות עבריות. סבתא שלי ביקשה ממנו לנהוג כבוד באות עברית ולהרים כל אות עברית נרפסת המונחת על הארץ.

השלישי: השופט ואלירו. מן ה„גראנדים“. הוא זיכה על דעתו בלבד, דעת יחיד, את נאשמי-רצח-ארלוזורוב, וסביביו נשערה מאד, לימים פוטר וישב בדר בביתו.

הלכתי אליו. מענין לענין שאלתי אותו: כיצד פרש אדוני מדעת הרוב ולא עשה את רצון רוב-הישוב, שרצה אז באישום הנאשמים?

בקול עצוב, בקול-של-בוז, בוז הסניור, ה„גראנד“, לאנשי-השוק, בקול כלאחר קול, אמר לי השופט:

לא היה לי צורך ברוב-הישוב. די לי ברב-שלי-הישוב (הרב קוק נשבע אז, שלא נאשמים אלה רצחו את ארלוזורוב), ובשל שניים-שלושה יהודים אריב עם הקב"ה ואקלקל את היחסים עמו, כשאני הולך אליו?

חיים שאין בהם...

„לא יברח איש כמוני? לא, ברוח אברח. לא אברח בסתר, כי נוס אנוס בגלוי מהרבה אהבות כוזבות. ידעתי גם ידעתי: לא כל אדם כוזב, לא כל אחד ואחד, אבל כשאחר-האדם כוזב — כל האדם הזה כל כולו כוזב. אם מעוטו כוזב — סופו כוזב כולל. הכל בו כוזב וכוזב.“

החינם אני בעל-תשובה (בלי מרכאות)? עלי לשוב מכל אשר חטאתי בטפשותי. כל ימי כל ימי אני „בדרך“. אני שב והולך, ועדיין אין תשובתי תשובה שלמה: עוד לא שלמה התשובה הגמורה, עוד לא נתמרקתי מכל הבוסר שבי, מכל טפשותי, ועלי גם לסלק את השלט „לא יברח איש כמוני! כי שלט זה הוא התחזות ואחיזת-עיניים והיאחזות בשקר. הבה אודה על האמת בבת-אחת. הבה אתוודה, כי הנה אני מת, וכל המתים מתודין:

לו בא אלי מלאך מן השמים ואומר לי: עתה באתי אליך, ואתה בחר לך: התחיה שוב את כל חייך כאשר חיית אותם עד הנה? אשיב לו: לא, המלאך. אם באת לתת לי את החיים כצלמם בדמותם, כאשר חייתי אותם עד כה — קח את חיי, כי לא טובים חיי בעיני לחיותם שוב. אני נופל — וגלוי-עיניים לראות: לא הייתי צריך לארוח לאורח-חיים זה.

עתה אני זקן. לקח-חיי: כנגד „חיים שיש בהם ...“ חשובים „חיים שאין בהם“: כנגד חיים שיש בהם בטחון, יש לחם לאכול ומימיהם נאמנים ויש בהם כבוד פנימי, שקולים חיים שאין בהם חרטה כוססת ואין בהם נוחם המכלה את הלב, חיים שאין בהם כלימה פנימית...